С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Иван Цветанов Иванов
доцент по гражданско и семейно право

член на научно жури, определено със Заповед № РД-09-120 от 23.12.2025 г. на директора на Институт за държавата и правото при Българска академия на науките, за публична защита на дисертационния труд на Емил Костадинов Лукаев на тема „Защита на залогодателя от незаконосъобразно пристъпване към изпълнение по реда на Закона за особените залози"

за присъждане на образователната и научна степен „доктор по право" в професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Търговско/стопанско право"

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със Заповед № РД-09-120 от 23.12.2025 г. на директора на Института за държавата и правото при Българска академия на науките съм определен за външен член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на г-н Емил Костадинов Лукаев – докторант в редовна форма на обучение в секция „Гражданскоправни науки" в Института за държавата и правото по научна специалност „Търговско/стопанско право", професионално направление 3.6 Право, на тема „Защита на залогодателя от незаконосъобразно пристъпване към изпълнение по реда на Закона за особените залози". С решение от първото заседание на научното жури съм определен за член на журито, който да изготви и представи становище по дисертационния труд.

I. Обща оценка на докторанта и на представения дисертационен труд

Г-н Емил Костадинов Лукаев е зачислен със Заповед № РД-09-71/15.07.2021 г. на директора на Института за държавата и правото при Българска академия на науките за докторант в редовна форма на обучение в професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Търговско/стопанско право" в секция „Гражданскоправни науки" в Института за държавата и правото. По време на обучението си в докторската програма Емил Лукаев е положил с отлични резултати предвидените в индивидуалния му учебен план изпити и е атестиран с положителна атестация. Той има четири реализирани публикации, свързани с темата на дисертационния му труд, които несъмнено демонстрират устойчивост в научноизследователските интереси на докторанта към актуалната и дисертабилна тема за защита на залогодателя от незаконосъобразно пристъпване към изпълнение по реда на ЗОЗ.

Г-н Емил Лукаев е преминал успешно през вътрешна защита в първичното звено на 28.11.2025 г. и със Заповед № РД-09-119а/23.12.2025 г. на директора на Института за държавата и правото е отчислен с право на защита.

Дисертационният труд е подготвен под научното ръководство на доц. д-р Николай Тодоров Колев от секция „Гражданскоправни науки“ в Института за държавата и правото. Той е в обем 156 стандартни страници и съдържа: заглавна страница; съдържание; списък на използваните съкращения; въведение (увод); изложение, което е систематизирано в четири глави, а те от своя страна съдържат раздели и точки; заключение, което съдържа обобщение на постигнатите от изследването резултати; библиография; справка за публикациите по темата на дисертационния труд и декларация за оригиналност и достоверност. Направени са общо 233 бележки под линия. Библиографската справка на труда включва използвани заглавия научна и научно-приложна литература на български и английски езици. Авторефератът е в обем 30 стандартни страници и отразява основните научни и научно-приложни приноси. Всичко това демонстрира изпълнение на изискванията на чл. 27 ППЗРАСРБ.

II. Изпълнение минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор”

От представените за участие в конкурса документи е видно, че докторант Емил Лукаев е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 2б ЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „доктор”.

Съобразно чл. 10, ал. 2 вр. чл. 4, ал. 11 ЗРАСРБ удостоверявам, че към момента на оценяването за съответствие с минималните национални изисквания по чл. 2б ЗРАСРБ и на оценяването на дисертационния труд не съм установил и не съм получил писмен сигнал за плагиатство или недостоверност на представените научни данни.

III. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси на представения дисертационен труд

Значимостта на представения за защита дисертационен труд се определя от два основни фактора. На първо място това са многобройните и съществени изменения в Закона за особените залози, които бяха направени през 2016 г. (и обнародвани в бр. 105 от 30.12.2016 г.), които до настоящия момент не са изследвани и анализирани в рамките на монографично изследване. Вторият фактор е създаването на пълнокръвен, всеобхватно функциониращ централен електронен регистър на особените залози, воден от Агенцията по вписванията, което предполагаше да се обърне специално внимание и на новите измерения на процедурите и вписванията, развиващи се пред (в) ЦРОЗ. В тази връзка съм на мнение, че в дисертационния си труд г-н Емил Лукаев се е справил с тази отговорна задача, доказателство за което са формулираните в труда изводи, както и добре обоснованите предложения за усъвършенстване на относимото към изследваната проблематика действащо законодателство в случаите, когато това е необходимо според автора.

Общата оценка на дисертационния труд недвусмислено показва, че докторант Емил Лукаев познава не само специализираната материя на особените залози, но и че той има задълбочени познания и в относими към изследваната проблематика части от материалното облигационно и търговско право, както и от процесуалните такива, свързани най-вече с гражданския изпълнителен процес. Безспорно е обстоятелството, че той добре познава изразените в българската цивилистична доктрина становища по

отделни дискусионни въпроси, свързани с изследваните правни явления, и не се въздържа от изразяването на лично мнение по повечето от тях. Като положителен резултат в тази насока трябва да се посочи и доброто познаване и уместното боравене с относимата към изследваната проблематика съдебна практика.

Без претенции за изчерпателност, основните научни и научно-приложни резултати и приноси от дисертационния труд могат да бъдат обобщени по следния начин:

1. Извличане на съдържанието и спецификите на договора за особен залог;

2. Обоснованата и аргументирана съпоставка между особения залог и договора за финансово обезпечение по ЗДФО;

3. Анализът на предпоставките и изпълнението върху отделните категории заложено имущество, направен в глава втора от дисертационния труд;

4. Изследване на същността и относимите права и задължения на депозитаря по чл. 38 ЗОЗ и на управителя на търговското предприятие по чл. 46 и сл. ЗОЗ;

5. Обоснованата и аргументирана съпоставка на правното положение на залогодателя и заложния кредитор, с която завършва изследването в трета глава;

6. С подчертан приносен характер е глава четвърта от дисертационния труд, която би следвало да е неговото ядро и която по мое мнение се нуждае както от теоретични акценти върху изследваните явления, така и от повече и по-убедителни авторови разсъждения относно тези явления и последиците от тях.

По мое мнение тези резултати и приноси доказват не само наличието на задълбочени теоретични познания на докторанта, но и неговите правна култура и способности за самостоятелни научни изследвания. Всичко това показва, че са изпълнени изискванията на чл. 6, ал. 3 ЗРАСРБ.

IV. Критични бележки и препоръки

Наред с изложеното, към докторанта може да се направят и две критични бележки. Първата и по-съществената от тях е, че не следва да се допуска дисертационния труд да има звученето на коментар на закон, било то научно-приложен или само приложен. Както и самия законодател указва в ЗРАСРБ този труд трябва да съдържа или само научни резултати, които да демонстрират задълбочените теоретични знания на докторанта, вкл. умението му да представя на потенциалния читател изразените в доктрината становища и да води научна дискусия, или пък научноприложни резултати, което предполага да се демонстрира евентуалната приложимост на постигнатите научно-теоретични изводи и обобщения в практиката.

Втората ми бележка, или по-скоро препоръка е, че когато се започва работа по един научен монографичен труд, той би следвало да се структурира по такъв начин, че центъра на тежестта да бъде върху рамкираната със заглавието проблематика. Именно там се очаква да се поставят съответните акценти и да се изведат съответните научни или научноприложни приноси и резултати. Според мен този ефект не е постигнат по особено убедителен начин в дисетрационния труд на г-н Емил Лукаев, който по своето съдържание и изследвана проблематика значително надхвърля очертания от заглавието негов обхват, въпреки че в него са изследвани и анализирани и такива важни въпроси относно особения залог, каквито например са неговите същност, същността и характеристиките на договора за особен залог и др.

Направените бележки не целят да омаловажат достойнствата на представения дисертационен труд, съответно и не би следвало да бъдат възприемани по този начин. Тяхната непосредствена цел е по-скоро да провокират творческото усещане на автора

за тежест и значимост на изследваните въпроси и за тяхното място при структурирането на един научен труд.

V. Заключение

В заключение изразявам положителната си оценка, че представения за защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Защита на залогодателя от незаконосъобразно пристъпване към изпълнение по реда на Закона за особените залози" отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и за заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото при БАН за получаване на образователната и научна степен „доктор", поради което предлагам на уважаемото научно жури да присъди на г-н Емил Костадинов Лукаев образователната и научна степен „доктор" по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Търговско/стопанско право".

Дата: 26 февруари 2026 г. **Член на журито: (п)**

доц. д-р Иван Цветанов Иванов

O P I N I O N

by Assoc. Prof. Dr. Ivan Tsvetanov Ivanov
Associate Professor in Civil and Family Law

Member of the Scientific Jury, appointed by Order No. RD-09-120 of 23 December 2025 of the Director of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences, for the public defense of the doctoral dissertation of Emil Kostadinov Lukaev entitled:

"Protection of the Pledgor against Unlawful Commencement of Enforcement under the Special Pledges Act" for the award of the educational and scientific degree "Doctor of Law"
in Professional Field 3.6. Law, Scientific Specialty "Commercial/Business Law"

DEAR MR. CHAIRMAN,
DEAR MEMBERS OF THE SCIENTIFIC JURY,

By Order No. RD-09-120 of 23 December 2025 of the Director of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences, I was appointed as an external member of the scientific jury for the public defense of the doctoral dissertation of Mr. Emil Kostadinov Lukaev – a full-time doctoral candidate in the Civil Law Sciences Section at the Institute for the State and the Law, in the scientific specialty "Commercial/Business Law," Professional Field 3.6. Law, entitled "Protection of the Pledgor against Unlawful Commencement of Enforcement under the Special Pledges Act." By decision of the first meeting of the scientific jury, I was designated as the member responsible for preparing and presenting an opinion on the dissertation.

I. General Assessment of the Doctoral Candidate and the Submitted Dissertation

Mr. Emil Kostadinov Lukaev was enrolled as a full-time doctoral candidate by Order No. RD-09-71/15.07.2021 of the Director of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences in Professional Field 3.6. Law, Scientific Specialty "Commercial/Business Law," within the Civil Law Sciences Section. During his doctoral studies, Emil Lukaev successfully passed, with excellent results, the examinations provided for in his individual study plan and received positive attestation. He has four publications related to the topic of his dissertation, which undoubtedly demonstrate consistency in his research interests regarding the current and dissertation-worthy topic of protecting the pledgor against unlawful commencement of enforcement under the Special Pledges Act.

Mr. Emil Lukaev successfully passed the internal defense at the primary unit on 28 November 2025 and, by Order No. RD-09-119a/23.12.2025 of the Director of the Institute for the State and the Law, was deregistered with the right to public defense.

The dissertation was prepared under the academic supervision of Assoc. Prof. Dr. Nikolay Todorov Kolev from the Civil Law Sciences Section at the Institute for the State and the Law. It comprises 156 standard pages and contains: a title page; table of contents; list of abbreviations; introduction; main body structured in four chapters, which in turn contain sections and subsections; conclusion summarizing the research results; bibliography; list of publications related to the dissertation topic; and a declaration of originality and authenticity. A total of 233 footnotes are included. The bibliography contains academic and applied academic literature in Bulgarian and English. The abstract consists of 30 standard pages and reflects the principal scientific and applied contributions. All this demonstrates compliance with the requirements of Art. 27 of the Rules for Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

II. Compliance with the Minimum National Requirements for Acquiring the Educational and Scientific Degree "Doctor"

From the documents submitted for participation in the procedure, it is evident that doctoral candidate Emil Lukaev has fulfilled the minimum national requirements under Art. 2b of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria for obtaining the educational and scientific degree "Doctor."

Pursuant to Art. 10(2) in conjunction with Art. 4(11) of the same Act, I certify that at the time of evaluation for compliance with the minimum national requirements under Art. 2b and at the time of evaluation of the dissertation, I have neither established nor received any written signal of plagiarism or unreliability of the presented scientific data.

III. Assessment of the Scientific and Applied Scientific Results and Contributions of the Dissertation

The significance of the dissertation submitted for defense is determined by two main factors. First, the numerous and substantial amendments to the Special Pledges Act made in 2016 (promulgated in State Gazette No. 105 of 30 December 2016), which to date have not been examined and analyzed within a monographic study. Second, the establishment of a fully operational central electronic register of special pledges, maintained by the Registry Agency, which required special attention to the new dimensions of procedures and registrations conducted before (within) the Central Register of Special Pledges. In this regard, I am of the opinion that in his dissertation Mr. Emil Lukaev has successfully addressed this responsible task, as evidenced by the conclusions formulated in the study and the well-reasoned proposals for improving the applicable legislation relevant to the researched issues where deemed necessary by the author.

The overall assessment of the dissertation clearly shows that doctoral candidate Emil Lukaev is well acquainted not only with the specialized matter of special pledges but also possesses in-depth knowledge of relevant areas of substantive contract and commercial law, as well as procedural law, particularly civil enforcement proceedings. It is undisputed that he is familiar with the positions expressed in Bulgarian civil law doctrine on various controversial issues related to the researched legal phenomena and does not refrain from expressing his own opinion on most of them. A positive result in this respect is also his sound knowledge and appropriate use of relevant case law.

Without claiming exhaustiveness, the main scientific and applied scientific results and contributions of the dissertation may be summarized as follows:

1. Elucidation of the content and specific features of the special pledge agreement;
2. A well-reasoned and substantiated comparison between the special pledge and the financial collateral agreement under the Financial Collateral Arrangements Act;
3. Analysis of the prerequisites and enforcement over different categories of pledged assets, carried out in Chapter Two of the dissertation;
4. Examination of the nature, as well as the relevant rights and obligations, of the depositary under Art. 38 of the Special Pledges Act and of the manager of a commercial enterprise under Art. 46 et seq. of the Special Pledges Act;
5. A well-reasoned and substantiated comparison of the legal position of the pledgor and the pledgee, concluding the research in Chapter Three;
6. Chapter Four of the dissertation has a distinctly contributory character and should represent its core. In my opinion, however, it requires stronger theoretical emphasis on the researched phenomena and more extensive and convincing authorial reasoning regarding these phenomena and their consequences.

In my view, these results and contributions demonstrate not only the doctoral candidate's profound theoretical knowledge but also his legal culture and capacity for independent scientific research. All this indicates compliance with the requirements of Art. 6(3) of the Act.

IV. Critical Remarks and Recommendations

Alongside the above, two critical remarks may be addressed to the doctoral candidate. The first and more substantial one is that a dissertation should not resemble a commentary on a statute, whether academic-applied or purely applied. As indicated by the legislator in the Act on the Development of the Academic Staff, such work must contain either scientific results demonstrating the candidate's in-depth theoretical knowledge, including the ability to present doctrinal positions and conduct scientific discussion, or applied scientific results demonstrating the practical applicability of the theoretical conclusions reached.

My second remark, or rather recommendation, is that when undertaking a monographic scientific work, it should be structured in such a way that the center of gravity lies on the problem area framed by the title. It is precisely there that the relevant emphases and scientific or applied scientific contributions and results are expected to be formulated. In my view, this effect has not been achieved in a sufficiently convincing manner in Mr. Emil Lukaev's dissertation, which in terms of content and subject matter significantly exceeds the scope outlined in its title, although it examines and analyzes important issues related to the special pledge, such as its nature and the nature and characteristics of the special pledge agreement.

The remarks made are not intended to diminish the merits of the submitted dissertation and should not be perceived as such. Their purpose is rather to stimulate the author's creative sense of the weight and significance of the researched issues and their proper place in structuring a scientific work.

V. Conclusion

In conclusion, I express my positive assessment that the dissertation submitted for defense before the scientific jury, entitled "Protection of the Pledgor against Unlawful Commencement of Enforcement under the Special Pledges Act," complies with the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, its Implementing Rules, and the Rules on the Conditions and Procedure for Acquiring Academic Degrees and Holding Academic Positions at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences for obtaining the educational and scientific degree "Doctor."

Therefore, I propose that the esteemed scientific jury award Mr. Emil Kostadinov Lukaev the educational and scientific degree "Doctor" in Professional Field 3.6. Law, Scientific Specialty "Commercial/Business Law."

Date: 26 February 2026

Member of the Jury: (signature)

Assoc. Prof. Dr. Ivan Tsvetanov Ivanov